

КЛАСИФІКАЦІЯ ВОДНИХ РЕСУРСІВ ЯК ОБ'ЄКТА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Основними компонентами природи, які використовуються або можуть бути використані як засоби виробництва і предмети споживання є природні ресурси. Природні ресурси поділяються на мінеральні, енергетичні, водні, земельні, біологічні (рослинні, тваринні), кліматичні, рекреаційні. Вода – одна з найпоширеніших речовин у природі та найважливіший ресурс на нашій планеті. Водні ресурси є складовою частиною невичерпних природних ресурсів, зокрема це води суходолу (річок, озер, льодовиків, штучних водойм, боліт, підземних вод, ґрунтової вологи, снігового покриву), морів, океанів.

Перш за все, досліджуючи водні ресурси, як об'єкт бухгалтерського обліку, необхідно дослідити економічну сутність поняття водних ресурсів. Відповідно до Водного кодексу України [1] водні ресурси – обсяги поверхневих, підземних і морських вод відповідної території. Класифікація водних ресурсів має важливе значення для правильного відображення їх в бухгалтерському обліку. Існує значна кількість літератури, яка класифікує водні ресурси, однак питання бухгалтерського обліку водних ресурсів досі не досліджені. Саме тому виникла необхідність у розробці класифікації водних ресурсів з метою відображення їх в системі бухгалтерського обліку. На рисунку 1 узагальнено класифікація водних ресурсів на основі Водного кодексу України.

Система водних ресурсів відповідно до Водного кодексу України [1] є досить розгалуженою. Усі води на території України становлять її водний фонд.

Згідно Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” та Н(С)БО 1 активи – це ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до отримання економічних вигод у майбутньому. В наслідок цього можна стверджувати, що водні ресурси можуть бути об'єктом бухгалтерського обліку. Водні ресурси є активами підприємства і можуть відображатись на рахунках як матеріальні активи та нематеріальні. Тобто першою класифікаційною ознакою є матеріальність водних ресурсів.

Матеріальні водні ресурси – це штучні водойми, або копанки, які розташовані на приватизованій ділянці землі. Можливі дві ситуації в яких водні ресурси можуть обліковуватись по-різному. Розглянемо детальніше ситуацію, коли підприємство використовує водоймища з метою поливу своїх сільськогосподарських угідь, воно може обліковувати даний водний ресурс на субрахунку 114 “Природні ресурси”. Згідно Інструкції “Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій” субрахунки використовуються підприємствами, виходячи з потреб управління, контролю, аналізу й звітності та можуть ними доповнюватися введенням нових субрахунків (рахунків другого, третього порядків) із збереженням кодів (номерів) субрахунків цього Плану рахунків [2]. Тому відповідно до своїх потреб підприємство може створити власний робочий план рахунків, наприклад рахунок 114.1 “Водні ресурси”.

У випадку, коли підприємство придбає свердловину та використовує водний ресурс для цілей виробництва чи інших потреб, свердловина в обліку буде відображена як об'єкт основних засобів, а водний ресурс буде обліковуватись як допоміжне виробництво. Водні ресурси, що будуть використовуватись для потреб виробництва будуть списуватись на рахунок 23 “Виробництво”, питна вода та вода для адміністративних потреб списуватиметься на рахунок 92 “Адміністративні витрати”, на 91 рахунок – витрати на загальновиробничі потреби.

Нематеріальні водні ресурси – це права користування водними ресурсами. Так як водні ресурси є власністю народу, підприємство може отримати право використовувати підземні та поверхневі води для потреб виробництва та інших потреб підприємства. В такому разі в бухгалтерському обліку водні ресурси будуть відображені на субрахунку 121 “Права користування природними ресурсами”. Для зручності підприємства можуть деталізувати даний рахунок відповідно до власних потреб.

Отже, проаналізувавши класифікацію водних ресурсів як об'єкта бухгалтерського обліку, встановлено, що досить вагомим чинником є галузь використання водного ресурсу. Кожна галузь в залежності від свого спрямування та цілей може обліковувати водні ресурси по-різному. Деталізація окремих субрахунків стосовно обліку водних ресурсів, дасть змогу спростити отримання бухгалтерської інформації про їх ефективне використання прийняття управлінських рішень щодо поліпшення господарської діяльності підприємства. Такий підхід не суперечить діючим стандартам обліку та має прив'язку до чинного законодавства.

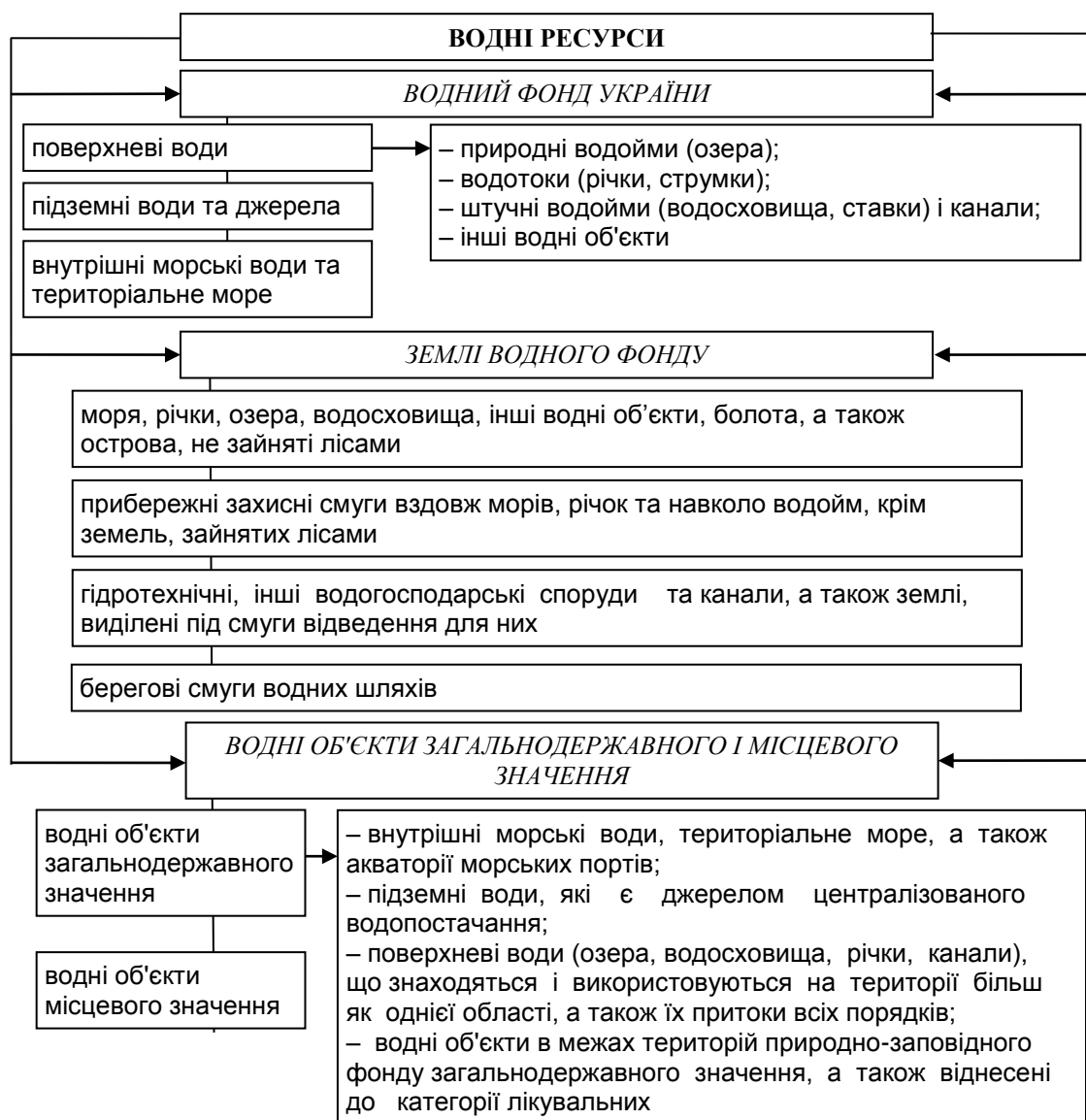

Рис. 1. Класифікація водних ресурсів*

*узагальнено на основі Водного кодексу України

Узагальнена класифікація водних ресурсів охоплює усі води України, однак не всі її види можуть бути відображенні в бухгалтерському обліку. Перспективою подальших досліджень може бути більш детальне дослідження водних ресурсів, які можуть бути відображені в системі бухгалтерського обліку.

Список використаної літератури:

1. Водний кодекс України від 06 червня 1995 року № 213/95-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80>.
2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30 листопада 1999 р. № 291 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.